

ב"ה

עומק הפשט עיונים ברצ"י

פ' יתרו

על פי 'לקוטי שיחות' בדרך כו

להערות, הארות ו'הקדשות'
ולהצטרפות לרשימת התפוצה

אנא לפנות לדוא"ל

rizs@neto.bezeqint.net

או לטלפון

08-6882799 / 050-4125205

© כל הזכויות שמורות

תוכן העיונים

א

לשיטת רש"י (פרשתנו יט, יא) מעמד כריתת הברית היה בה' סיון, עוד לפני ו' סיון שבו ניתנה התורה / מדוע איפוא בפרשתנו לא נזכר כלום ממעמד זה, והכתוב דחה אותו לסוף פרשת משפטים? / שני ענינים במתן תורה - והכתוב מסיים את הענין הראשון ורק לאחריו חוזר לענין השני

ב

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (כ, ב), ומפרש רש"י: "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי" / ביאור הלשון המיוחדת "משועבדים" - ולא "עבדים" וכיוצא בזה / כוונת רש"י לפרש מה בא דיבור זה לחדש על מה שידוע מכבר

ג

על הדיבור "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (כ, ב) מביא רש"י שלושה פירושים / לכאורה הענין מובן כפשוטו, ולמה הוצרך רש"י לשלושה פירושים / נחלקו הפירושים באופן לימוד הדיבור, האם יש כאן שתי אמירות או שהכל המשך אחד

”וַהֲיוּ נְכוּנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד
ה' לְעֵינֵי כָל הָעָם עַל הַר סִינַי” (יט, יא)

-רש"י-

ליום השלישי - שהוא ששה בחודש.
ובחמישי בנה משה את המזבח תחת ההר
ושתים עשרה מצבה, כל הענין האמור
בפרשת 'ואלה המשפטים'. ואין מוקדם
ומאוחר בתורה:

הכתוב בפרשתנו מתחיל ומספר¹: ”בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ
מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני” - והיינו ראש חודש סיון (כפירוש רש"י);

לאחר מכן מסופר על עלייתו של משה להר סיני שהיתה ביום השני - ב' סיון² ועל
מה שאמר לו ה' אז לומר לבני ישראל;

ביום המחרת, ג' סיון³ שוב עלה משה, וכן ביום שלמחרתו, ד' סיון⁴ ואז אמר לו
ה': ”לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי כי

---

1. יט, א.

2. פרש"י יט, ג.

3. פרש"י יט, ח.

4. פרש"י יט, ט.

ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני⁵, והיינו, שבימים ד' וה' סיון ("היום ומחר") יכינו העם את עצמם - וביום ו' סיון יהיה המעמד הגדול של מתן תורה, וכמו שממשיך הכתוב ומספר באריכות כיצד היה בפועל: "ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים וגו'"⁶.

עד כאן הוא מהלך ימי ההכנה למתן תורה כפי שמפורש בכתוב -

אמנם בפירוש רש"י מוצאים אנו דבר חידוש, והוא שביום ה' סיון, ערב מתן תורה, היה עוד מאורע שלם שעליו מסופר בסוף פרשת משפטים: משה בנה מזבח, העלו עולות וזבחו שלמים, ומשה הזה מהדם על העם וכו' ואמר להם "הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם וגו'"⁷.

והיינו, שלאחר שבפרשתנו מסיים הכתוב לספר אודות מעמד הר סיני שבו סיון - הרי בפרשת משפטים חוזר ומתאר את מה שהיה קודם לכן, בה' סיון.

'תמוז' לפני 'סיון' – היתכן?!

ולכאורה תמוז: מדוע באמת "דילג" הכתוב בפרשתנו על סיפור זה ו"דחה" אותו לפרשת משפטים?!

ואכן, לדעת הרבה מפשטני המקרא⁸ יש ללמוד הפרשיות כסדרן, ומה שמסופר בפרשת משפטים היה לדעתם (לא בה' סיון, אלא) לאחר מתן תורה; אך לשיטת רש"י, שמאורע זה היה בה' סיון, טעמא בעי: מדוע לא הביאו הכתוב במקום המתאים לו, לפני מעמד הר סיני שבפרשתנו?

---

5. יט, י-יא.

6. יט, טז ואילך.

7. משפטים כד, ח.

8. ראב"ע. רשב"ם. רמב"ן. אברבנאל. ועוד.

עומק הפשט – עיונים ברש"י

[וראה אברבנאל שכתב על שיטת רש"י: "פשט הכתובים וסדרם לא יסבול הדעת הזה".
והרמב"ן כתב על זה: "אין הפרשיות באות כסדרן ולא כמשמען כלל"].

וכד דייקת, הקושיא גדולה עוד יותר:

לדעת רש"י⁹, החלק הראשון של פרשת משפטים אלו הלכות ודינים שאמר הקב"ה למשה כאשר עלה להר סיני לאחר מתן תורה והיה שם ארבעים יום - עד י"ז תמוז (ומשה אמר "משפטים" אלה לישראל רק לאחר יום הכפורים¹⁰).

ומעתה נמצא, שהסיפור על כריתת הברית שבה' סיון - בסוף פרשת משפטים - כתוב לגמרי שלא במקומו:

לא זו בלבד שהוא בא לאחר הסיפור על מתן תורה (בשעה שהוא משמש הכנה למתן תורה), אלא יתירה מזו - הוא בכלל לא סמוך לסיפור מתן תורה;

הכתוב מקדים לפניו עוד ריבוי משפטים ודינים שאמר הקב"ה בארבעים הימים שלאחר מתן תורה, עד י"ז תמוז, ורק אז חוזר לספר על מה שהיה כהכנה למתן תורה, בה' סיון!

על תורתך שלמדתנו – ועל בריתך

ויש לומר בזה, ובהקדים שבמתן תורה נפעלו שני ענינים כלליים:

(א) הקב"ה נתן תורה - מצוות והלכות - לבני ישראל.

(ב) בני ישראל התחברו עם הקב"ה באופן של "עבדים", וכמו שאמר הקב"ה למשה עוד במצרים: "תעבדון את האלקים על ההר הזה"¹¹.

---

9. תשא לא, יח.

10. פרש"י פרשתנו יח, יג.

11. שמות ג, יב.

ושני ענינים אלו הם שאמר הקב"ה בב' סיון, כמסופר בפרשתנו¹²: "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. ועתה (א) אם שמוע תשמעו בקולי (ב) ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגולה וגו'";

שאלו הם שני הענינים האמורים: (א) "שמוע תשמעו בקולי" - קיום המצוות וההלכות; (ב) "ושמרתם את בריתי" - החיבור של בני ישראל עם הקב"ה באופן של "ברית" ו"שעבוד".

וזהו הביאור בסדר הפרשיות: מתחילה מדבר הכתוב על הענין הראשון, ורק לאחר שמסיים בו - אז ממשיך בענין השני, כדלקמן.

פרשת יתרו: מצוות ודינים

בפרשתנו מדבר הכתוב על מה ששייך להענין הראשון שבמתן תורה - נתינת מצוות ודיני התורה:

המצוות שנתן הקב"ה כהכנה למתן תורה - מצות פרישה והגבלה; מתן תורה - עשרת הדברות; ובסוף הסדרה באים עוד דברים שאמר הקב"ה כהמשך ישר למתן תורה¹³: "אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם, לא תעשון אתי, אלקי כסף ואלקי זהב לא תעשו לכם וגו'".

וכדי להשלים היריעה בענין זה, ממשיך הכתוב בסדרה הבאה, פרשת משפטים, ומבאר את משפטי ודיני התורה שאמר הקב"ה בהארבעים יום - כהמשך למתן תורה, וכמו שמפרש רש"י שם, על הפסוק (שבתחילת הסדרה) "ואלה המשפטים": "ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני".

---

12. יט, ג-ה.

13. כ, יט ואילך.

ולאחר שמסיים הכתוב לדבר על הענין הראשון - נתינת מצוות ודיני התורה מצד הקב"ה, הוא מתחיל בענין השני - החיבור של ישראל עם הקב"ה, שזהו הסיפור (שבסוף פרשת משפטים) אודות מה שהיה בה' סיון:

משה כתב את "ספר הברית" וקרא אותו לפני העם והעם קיבלו ואמרו "נעשה ונשמע"¹⁴; וכן בנה מזבח שהקריבו עליו קרבנות, ומהדם לקח משה וזרק על העם ואמר להם: "הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם על כל הדברים האלה"¹⁵.

פרשת משפטים: "לוחות הברית"

לפי דרכנו יתבאר בפשטות גם זה שהענין ד"שני לוחות הברית" - שבהן נחקקו עשרת הדברות - אינו נזכר כלל בפרשתנו, בהמשך לאמירת עשרת הדברות, אלא רק בסוף פרשת משפטים (ששם נאמר "ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחות האבן וגו'"¹⁶):

החידוש בנתינת הלוחות אינו בהתוכן שבהם, כלומר: המטרה בהם אינה שילמדו מתוכם, אלא לוחות אלו באו כאות וכהוכחה על הקשר והחיבור של ישראל עם הקב"ה - ובלשון הכתוב: "לוחות העדות"¹⁷, "לוחות הברית"¹⁸;

ולכן אין מקומם בפרשת יתרו, שכאן מדובר (בעיקר) על מצוות ודיני התורה, אלא רק בסוף פרשת משפטים בהמשך להסיפור אודות הכריתת ברית בין הקב"ה וישראל - שבהמשך לזה בא ענין הלוחות שבהם נכתבו "דברי הברית עשרת הדברים"¹⁹. ודו"ק.

(חלק כו - משפטים ב)

---

14. כד, ז.

15. כד, ח.

16. כד, יב.

17. פ' תשא לא, יח. לב, טו. לד, כט. ועוד.

18. עקב ט, ט. ועוד.

19. תשא לד, כח.

**"אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
מִכִּיּוֹת עֲבָדִים" (כ, ב)**

-רש"י-

אשר הוצאתיך מארץ מצרים - כדאי היא
ההוצאה שתהיו משועבדים לי:

לכאורה כוונת רש"י, שהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים במטרה שיעבדוהו, והיינו, שיציאת מצרים היא הטעם לזה שבני ישראל מחוייבים לקבל על עצמם את מלכות ה'; "אנכי ה' אלקיך" - שייך ותלוי בזה ש"הוצאתיך מארץ מצרים".

אך צריך ביאור²⁰: מה בא הקב"ה לחדש באמירה זו?

הרי בני ישראל ידעו זה מכבר שהקב"ה מוציא אותם ממצרים במטרה להגיע להתכלית של מתן תורה וקבלת אלקותו יתברך:

בפרשת שמות נאמר²¹ "בהוציאך את העם ממצרים - תעבדון את האלקים על ההר הזה";

---

20. וכן הקשה במשכיל לדוד.

21. ג, יב.

וכן בתחילת פרשת וארא נאמר²²: "לכן אמור לבני ישראל .. והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים .. ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים";

וגם בפרשתנו גופא²³ - בימי ההכנה למתן תורה - הדגיש הקב"ה לבני ישראל את היציאה ממצרים שהיא המביאה למתן תורה: "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. ועתה שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגולה מכל העמים .. תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש";

ומעתה, למה הוצרך לחזור ולהזכיר קשר זה שוב בתחילת מעמד הר סיני: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים?" פשיטא!

החידוש: "משו)עבדים"

ויובן בהקדים דיוק לשון רש"י - "כדאי היא ההוצאה שתהיו משוועבדים לי":

לשון "משוועבדים" היא לשון מחודשת, שאינה רגילה בענין זה של קבלת התורה והמצוות על ידי בני ישראל.

בדרך כלל הלשון היא "קבלת אלקותו", או "קבלת מלכות שמים", וכיוצא בזה; ואם כן, גם כאן היה מתאים לומר "כדאי היא ההוצאה שתקבלו אלקותי"²⁴ - או "שתקבלו מלכותי"²⁵ - ובפרט שכן היא לשון הכתוב כאן: "אנכי ה' אלקיך!"

לכאורה היה אפשר לומר שהיסוד ללשון "משוועבדים" הוא מלשון הכתוב בסיום הפסוק - "מבית עבדים";

---

22. ו, 1-2.

23. יט, ד-ו. וראה פרש"י שם.

24. וכן הוא בשמות רבה כאן: "על מנת כן הוצאתיך מארץ מצרים, שתקבל אלקותי עליך".

25. וכלשון רש"י בפ' אחרי (יח, ב) - בענין זה עצמו: "שאמרתי בסניי 'אנכי ה' אלקיך' וקבלתם עליכם מלכותי".

אבל לפי זה היה צריך לומר "כדאי היא ההוצאה שתהיו עבדיי"²⁶ - ולמה הוא משנה ונוקט "שתהיו משועבדים לי"?

[ולהעיר, שבה'דיבור המתחיל' רש"י אינו מעתיק את התיבות "אנכי ה' אלקיך" - ולא את התיבות "מבית עבדים" (אלא דוקא את התיבות שבאמצע - "אשר הוצאתיך מארץ מצרים"), ומתאים הדבר עם זה שנקט לשון מחודשת שאינה מיוסדת לא בלשון "אלקיך" ולא בלשון "עבדים", כדלקמן].

ויש לומר, שבדיוק לשונו "שתהיו משועבדים לי" - בא רש"י לבאר את החידוש שנתחדש באמירה זו, וכמו שיתבאר.

שעבוד מוחלט, בכל מכלל

ביאור הענין:

אכן, נודע הדבר לבני ישראל מכבר, שהם צריכים לקבל עליהם מלכות שמים ("אלקותי"), תוך קבלה מלאה של ציוויי הקב"ה שהוציא אותם ממצרים -

אבל עדיין אין בזה שלילת החירות של חיים "אישיים". וכמו מלך בשר ודם, החוקק חוקים לבני המדינה והם מקבלים עליהם עול מלכותו לקיים גזירותיו, אבל אין זה מבטל החפשיות שלהם בענינים אחרים, עניניהם הפרטיים.

ועל זה בא הקב"ה כאן וחידש באמירתו: "שתהיו משועבדים לי", שפירושו שעבוד מוחלט להקב"ה, היינו שיהודי אין לו מציאות בפני עצמו ואין לו שום חירות (עצמית), הוא משועבד לה' כל כולו, בכל נכסיו ובכל עשיותיו (בדומה ללשון "שעבוד" לבעל חוב, שמשועבד בכל אשר לו לשלם את חובו).

---

26. וכלשון הכתוב בפ' בהר כה, מב: "עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים". וברש"י ואתחנן ה, טו: "שתהיה לו עבד".

וזהו גם הטעם שלא נקט רש"י בלשון "עבדות" - "שתהיו עבדיי" - כי, אף שעבד הוא רכושו של האדון ושייך לו לגמרי, הרי עיקר ההדגשה בשם "עבד" היא על העבודה והשירות שהוא עושה עבור אדונו, ואין ניכר כל כך בשם זה ענין ה"עול" התמידי, בכל עת ובכל שעה (ובפשטות - גם לעבד יש זמנים שבהם הוא "פנוי" למנוחה וכדומה);

ואילו כאן נתחדש שהיחס של בני ישראל להקב"ה הוא באופן של "שעבוד" מוחלט, שהמצוות מקיפות את כל חיי האדם, אין רגע ונקודה אשר "פנויים" מחיוב מצוה, ובכל דבר שבחיי האדם יש הוראה בתורה על דבר אופן עשייתו.

ה"פרך" נגמר, ה"שעבוד" התחיל

מנין למד רש"י שהכתוב בא לחדש את ענין ה"שעבוד" המוחלט? - מהתיבות שהעתיק ב'דיבור המתחיל', "אשר הוצאתיך מארץ מצרים":

התיבות "אנכי ה' אלקיך" - מכוונות (אליבא דרש"י) להענין הידוע מכבר, זה שהקב"ה הוא השליט והמלך על ישראל, "אלקי ישראל", ולכן צריכים הם לעבדו ולשרתו כעבד לאדונו;

ואילו התיבות "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" באים להוסיף דבר חדש, "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי" - שבני ישראל צריכים להיות (לא סתם "עבדים" ו"משרתים" לקב"ה, אלא) "משועבדים לי" לגמרי:

כיון שבני ישראל היו בעבדות בארץ מצרים, ששם היו לא סתם "עבדים" אלא באופן של "שעבוד" (וכפי שמצינו בכמה מקומות שמזכירים העבדות שהיתה במצרים בשם "שעבוד מצרים"²⁷) - עבודת פרך, ועד לאופן של «תכבד העבודה»²⁸, למעלה ממדידה וכו' -

---

27. ראה פרש"י בהמשך הפסוק כאן. פרש"י שמות ה, ד. בא יא, ה. משפטים כד, י. ועוד.

28. שמות ה, ט.

עומק הפשט – עיונים ברש"י

לכן "כדאי היא ההוצאה - הוצאה זו מה"שעבוד" שהיה במצרים - שתהיו (לא סתם כעבדים למלך, אלא) משועבדים לי", בשעבוד מוחלט ושלם.

[ולפי דרכנו יובן דיוק נוסף:

בכמה מקומות כתב רש"י שהיציאה ממצרים היתה "על מנת" שיקיימו מצוה פלונית - ואילו כאן שינה מלשונו הרגילה וכתב "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים".

כי: הלשון "על מנת" משמעה תנאי, שמקשרים דבר אחד בדבר שני - בגלל שעשיתי לך דבר אחד, לכן מתחייב אתה לעשות דבר אחר;

ואילו בנידון דידן הפירוש הוא שענין ה"שעבוד" לה' (אינו רק "תנאי" שבגללו יצאו ממצרים, אלא) הוא התוכן של היציאה ממצרים גופא, שהוציא הקב"ה את בני ישראל מה"שעבוד" של מצרים באופן שמעתה יהיו "משועבדים" לו יתברך, ודו"ק].

(חלק כו - יתרו ב)

**"אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
מִבֵּית עַבְדִּים" (כ, ב)**

-רש"י-

אשר הוצאתיך מארץ מצרים - כדאי היא
ההוצאה שתהיו משועבדים לי.

דבר אחר: לפי שנגלה בים כגבור מלחמה,
ונגלה כאן כזקן מלא רחמים - שנאמר
'ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר', זו
היתה לפניו בשעת השעבוד, 'וכעצם
השמים' משנגאלו - הואיל ואני משתנה
במראות, אל תאמרו שתי רשויות הן,
'אנכי הוא אשר הוצאתיך ממצרים ועל
הים'.

דבר אחר: לפי שהיו שומעין קולות הרבה,
שנאמר 'את הקולות', קולות באין מארבע
רוחות ומן השמים ומן הארץ - אל תאמרו
רשויות הרבה הן:

צריך ביאור: מה קשה בהבנת הכתוב פשוטו כמשמעו - שלכן נדרש רש"י להוסיף
לו ביאור, ולא הסתפק בפירוש אחד אלא הוצרך לשלושה פירושים!?

שלושה פירושים – למה?

במפרשים פירשו²⁹, שלרש"י הוקשה - מדוע תלה הכתוב אלקותו יתברך ב"אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ולא אמר "אשר בראתי השמים והארץ וכל אשר בהם"?

ועל זה מתרץ רש"י (בפירושו הראשון), "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי" - דהיינו: "שעל ידי ההוצאה ממצרים מהיות להם עבדים זכה בהם להיות משועבדים לו ויהיה אלקיהם".

וכן לפי הפירושים הנוספים מובן מה שהדגיש דוקא יציאת מצרים, כי רצה לומר שהוא הוא אשר התגלה להם במצרים (ולא אחר).

אבל עדיין קשה:

אם זהו הקושי שעמד בפני רש"י - מדוע תלה אלקותו ביציאת מצרים - הרי קושי זו מיושב היטב לפי הפירוש הראשון, "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי", שתוכן זה הוא ענין מובן ופשוט לפי "פשוטו של מקרא"; ולמה הוצרך איפוא רש"י להמשיך ולהביא עוד שני פירושים?

ובפרט ששני פירושים אלו לכאורה מחודשים ביותר, ורחוקים מדרך הפשט:

הן מצד תוכנם הכללי, זה שהיה הקב"ה צריך לשלול את הטעות של "שתי רשויות הן", או "רשויות הרבה הן" - איך מתאים לומר, שלאחר שישאל ראו את כל הנסים במצרים ובמים סוף, ובעמדם במעמד הר סיני גופא, יהיה צורך לשלול מהם את הטעות שיש יותר מ"רשות" אחת ח"ו!?

והן מצד התוכן הפרטי שבכל אחד מהפירושים, וכפי שהאריכו במפרשי רש"י שיש קושי בכל אחד מפירושים אלו³⁰ (שלכן הוצרך רש"י לשניהם).

---

29. רא"ם. גור אריה. ועוד.

30. ראה גור אריה. משכיל לדוד. ועוד.

"אשר הוצאתיך" – פשיטא!

ונראה לבאר דאדרבה³¹, הקושי שעמד בפני רש"י הוא (אינו מה הקשר בין אלקותו לציצאת מצרים, אלא להיפך): מאי קא משמע לן?!

הרי בני ישראל ידעו זה מכבר שמתן תורה הוא התכלית של יציאת מצרים, כמו שכתוב כמה פעמים בפרשיות הקודמות;

וגם בפרשתנו גופא³² - בימי ההכנה למתן תורה - אמר להם הקב"ה "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם .. ואביא אתכם אלי .. שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי .. תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש";

אם כן, מה בא הקב"ה לחדש כאן באומרו "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"?

ועל זה מיישב רש"י - בפירושו הראשון ("כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי") - שבאמת התיבות "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" אינם באים בתור טעם וביאור על "אנכי ה' אלקיך" (כפי שלמדו המפרשים), אלא בתור ענין נפרד ונוסף.

"שעבוד" מחודש

כוונת הדברים³³:

לשון רש"י כאן: "שתהיו משועבדים לי" - היא לשון מחודשת שאינה רגילה בענין זה של קבלת התורה והמצוות על ידי בני ישראל;

---

31. וכעין זה פירש במשכיל לדוד.

32. יט, ד-ו. וראה פרש"י שם.

33. ראה בארוכה לעיל סימן ב.

ובלשון זו - "משועבדים" - מבואר החידוש שהתחדש כאן, בתיבות "אשר הוצאתיך מארץ מצרים":

אמנם, לבני ישראל היה ידוע מכבר, שהם צריכים לקבל עליהם מלכות שמים, תוך קבלה מלאה של ציוויי הקב"ה שהוציא אותם ממצרים;

אבל עדיין אין בזה שלילת החירות של חיים "אישיים". וכמו מלך בשר ודם, החוקק חוקים לבני המדינה והם מקבלים עליהם עול מלכותו לקיים גזירותיו, אבל אין זה מבטל החפשיות שלהם לגמרי.

ועל זה בא הקב"ה כאן וחדש באמירתו: "שתהיו משועבדים לי", שפירושו שעבוד מוחלט להקב"ה, היינו שיהודי אין לו מציאות בפני עצמו ואין לו שום חירות (עצמית), הוא משועבד כל כולו, בכל נכסיו ובכל עשיותיו.

וזו היא הכוונה במה שנאמר "אשר הוצאתיך מארץ מצרים", "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי":

כיון שבני ישראל היו בעבדות בארץ מצרים, ששם היו לא סתם "עבדים" אלא באופן של "שעבוד"³⁴ - עבודת פרך, ועד לאופן של "תכבד העבודה" (למעלה ממדידה וכו'), לכן "כדאי היא ההוצאה (הוצאה זו מהעבדות בלי קצבה שהיתה במצרים) שתהיו (לא סתם כעבדים למלך, אלא) משועבדים לי" (לגמרי).

בדיבור אחד

ומעתה מבואר היטב שלא הסתפק רש"י בפירוש זה, והוצרך להביא שני פירושים נוספים:

---

34. וכפי שמצינו בכ"מ שמזכירים העבדות שהיתה במצרים בשם "שעבוד מצרים" (ראה פרש"י בפסוק כאן). פרש"י שמות ה', ד. בא יא, ה. משפטים כד, י. ועוד.

עומק הפשט – עיונים ברש"י

לפי דרכנו נמצא, שבפירוש זה מתכוון רש"י להפריד בין התיבות "אנכי ה' אלקיך" להתיבות "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" -

התיבות "אנכי ה' אלקיך" מכוונות להענין הידוע מכבר, זה שהקב"ה הוא השליט והמלך על ישראל, "אלקי ישראל", ולכן צריכים הם לעבדו ולשרתו כעבד לאדונו;

ואילו התיבות "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" באים להוסיף דבר חדש, שכיון והקב"ה הוציא את בני ישראל משעבוד מצרים שהיה באופן של "תכבד העבודה", לכן בני ישראל צריכים להיות (לא סתם "עבדים" ו"משרתים" לקב"ה, אלא) "משועבדים לי" לגמרי.

אמנם מזה שנקט הכתוב בלשון "אשר" - "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - משמע שמדובר בהמשך אחד (ולא בהוספת דבר חדש).

ולכן מוסיף רש"י את הפירושים האחרים, שלפיהם מבואר היטב לשון "אשר", וכפי שמדגיש רש"י "אנכי הוא אשר הוצאתיך כו'", היינו, שכל הפסוק הוא המשך אחד.

(חלק כו - יתרו ב)

לעילוי נשמת
מרת רבקה עלקא
בת הרה"צ ר' יששכר דוב הי"ד

בן-שחר
גלב"ע
ביום ועש"ק, א' אדר-שני תשע"ט

✱

תנצב"ה